

Naslov članka/Article:

Polemika: Prehod otrok iz vrtca v šolo – prizadevanja za usklajeno načrtovanje dejavnosti, za mehak prehod otrok iz vrtca v šolo in kontinuiteto vzgojnoizobraževalnega dela

Polemic: Children's Transition from Kindergarten to School – Efforts for Coordinated Planning of Activities, for a Smooth Transition of Children from Kindergarten to School, and for the Continuity of Educational Work

Avtor/Author:

Kristina Žmavčič

DOI:

CC licenca

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav

Šolsko svetovalno delo št. 3-4/2016, letnik 20

ISSN 1318-8267

Izdal in založil: Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Kraj in leto izdaje: Ljubljana, 2016

Spletna stran revije:

<https://www.zrss.si/strokovne-revije/solsko-svetovalno-delo/>

Prehod iz vrtca v šolo

Polemika: Prehod otrok iz vrtca v šolo – prizadevanja za usklajeno načrtovanje dejavnosti, za mehak prehod otrok iz vrtca v šolo in kontinuiteto vzgojno-izobraževalnega dela

KRISTINA ŽMAVČIČ, Vrtec Pedenjped Novo mesto
kristina.zmavcic@pedenjpednm.si

● **Povzetek:** V prispevku predstavljam proces, v katerem je prehod otrok iz vrtca v šolo ponovno postal področje aktivnega razmišljanja, razpravljanja in dejavnosti strokovnih delavcev v vrtcu. Ob pridobivanju znanja in informacij o izkušnjah in praksi v drugih ustanovah smo uvideli, da so prizadevanja za umirjen in mehak prehod otrok smiselna in potrebna. Vrtec se je povezal z vsemi osnovnimi šolami v mestu in prvič smo skupaj sistematično načrtovali dejavnosti vrtca in šole, ki bodo omogočale otrokom in staršem, da bodo na stičišču obeh institucij čutili strokovno podporo, imeli dovolj informacij in zaznali povezovanje ustanov.

Ključne besede: prehod iz vrtca v šolo, sodelovanje vrtcev in šol.

Polemic: Children's Transition from Kindergarten to School – Efforts for Coordinated Planning of Activities, for a Smooth Transition of Children from Kindergarten to School, and for the Continuity of Educational Work

● **Abstract:** The paper presents the process in which the transition of children from kindergarten to school is once again being actively contemplated, discussed and included in activities by the professional staff in kindergartens. After obtaining knowledge and information about the experiences and practices of other institutions, we realised that efforts to ensure a calm and smooth transition of children are sensible and necessary. Our kindergarten established contact with all the primary schools in the town and for the first time joined them in systematically planning kindergarten and school activities which would enable the children and their parents to receive professional support at the junction of both institutions, be provided with enough information, and perceive that both institutions are connected.

Key words: transition from kindergarten to school, cooperation among kindergartens and schools.

Prehodu otrok iz vrtca v šolo vrtci ponovno posvečamo posebno pozornost

»S pojmom prehoda (tranzicije) na področju vzgoje in izobraževanja se srečujemo vedno takrat, kadar gre za prehod iz enega učnega okolja v drugega (npr. iz dru-

- pobuda vzgojiteljice, ki dela na eni izmed osnovnih šol, na katero odhajajo naši otroci, da bi med šolskim letom njihova šola in naš vrtec organizirala srečanje vzgojiteljic in učiteljic;
- vabilo območne enote Zavoda RS za šolstvo Novo mesto na izobraževanje za svetovalne delavce na temo zagotavljanja kontinuiranega prehoda otrok med izobraževalnimi ravni;
- pobuda ravnateljice, da bi vrtec posvetil posebno pozornost otrokom v času, ko menjajo institucijo (prihajajo v vrtec, odhajajo v šolo).

Prehod otrok iz vrtca v šolo smo od uvedbe devetletke v glavnem prepuščali šolam.

žine v vrtec, iz enega razreda v drugi razred, iz ene šole v drugo šolo ipd.).« (Vonta 1996, str. 113) V vrtcu so prehodi stalnica. Prvi je prehod iz družine v vrtec. Temu obdobju, zlasti pri najmlajših otrocih, posvečamo precej pozornosti in iščemo učinkovite pristope, da nanj pripravimo družine in okolje vrtca. Kasneje otroci menjajo skupine in strokovne delavce. Zaradi navodil ustanovitelja, da vrtec oblikuje homogene skupine, ki so polno zasedene, se v novem šolskem letu težko izognemo preoblikovanju skupin. Pogosto pri prehodih v novo skupino opažamo nelagodje pri otrocih in starših, čeprav otrok ostaja v istem okolju in z nekaj otroki, ki jih pozna. Septembra je v vrtcu uvajalno obdobje. Namenjeno je temu, da se otroci ob pomoči strokovnih delavcev in staršev počasi prilagodijo na nastale spremembe, eni na prehod od doma v vrtec, drugi pa iz ene skupine v drugo. Prehod otrok iz vrtca v šolo smo od uvedbe devetletke v glavnem prepuščali šolam. Naloga vrtca je bila le poskrbeti, da vsak otrok čim bolj razvija svoje zmožnosti za učenje in življenje v času, ko še biva v vrtcu.

V šolskem letu 2015/16 je več dogodkov usmerilo našo pozornost in razmišljanje na področje prehoda otrok iz vrtca v šolo:

Zaradi navedenega spleta okoliščin smo začeli aktivneje razmišljati o vlogi vrtca v obdobju prehoda otrok iz vrtca v šolo.

Dejavniki, ki vplivajo na povečanje zanimanja za prehod iz vrtca v šolo

Po Mayerju (Mayer 1997 v Ruzzier 2014) so dejavniki, ki vplivajo na povečanje zanimanja za prehod:

- Šole v večji meri skrbijo za učinkovitost in kakovost.
- S porastom programov za zgodnje učenje se je spremenila narava prehodov: v preteklosti, pred porastom programov za zgodnje učenje, je problem prehoda v šolo pomenil premik iz doma v šolo. Vzgojno-izobraževalni programi naj bi reševali nastali problem tako, da so zmanjšali razliko med domom in šolo.
- Z urbanizacijo so šole postale »tuje«. Na šolah v manjših naseljih se skoraj vsi otroci poznajo in tudi učitelji so jim znani, ker prihajajo iz istega

- okolja. Z urbanizacijo se otroci vpišejo v velike, neznane šole, oddaljene od doma, v katerih ni znanih obrazov.
- Zanimanje za otroke s posebnimi potrebami je spodbudilo zanimanje za prehod.

Moje razumevanje vzrokov, ki so pri nas privedli do povečanega zanimanja za problematiko prehoda otrok iz vrtca v šolo, pa je tako:

- velike zahteve do vodstev šol, ki zahteve prenašajo na zaposlene, ti pa v pouk (boj za dobre rezultate na tekmovanjih in preverjanjih znanja),
- velike zahteve staršev do učiteljev,
- »pošolanje« večine vzgojiteljic na osnovni šoli, ker že toliko let delujejo v šolskem prostoru,
- zaskrbljenost staršev za prihodnost otrok zaradi sprememb v družbi, ki je vedno manj socialna,
- večanje števila otrok s težavami na področju samostojnosti, motorike, pozornosti, socializacije,
- večanje števila odloženih vstopov v šolo.

Zakon o osnovni šoli določa, da morajo starši v šolo vpisati vse otroke, ki bodo v koledarskem letu, v katerem bodo začeli obiskovati šolo, dopolnili šest let. Šola je obvezna za vse otroke. Cela generacija zaključuje bivanje v vrtcu in se vključi v drugo ustanovo. Vsak prehod prinaša za otroke, njihove družine in strokovne delavce negotovost, skrb in stisko, a tudi nova pričakovanja. Če želimo na prehodu v šolo preprečiti nepotreben stres, moramo najprej razumeti, zakaj pride do njega.

Vrtec in šola sta vzgojno-izobraževalni ustanovi, vendar se pomembno razlikujeta. V vrtcu poteka na otroka osredinjena metodologija dela, šola pa ima v središču organiziran proces učenja, ki izhaja iz učnih načrtov. Otroka lahko pretrese razlika med otroškim vrtcem, v katerem prevladuje igra, in organiziranim učenjem z vnaprej postavljenimi učnimi cilji v osnovni šoli. Vonta na ta problem opozarja: »V teh primerih se vedno srečujemo z otrokom na **stičišču različnih institucij, ki so si različne po filozofiji svojega poslanstva in prav tako tudi svoji strukturi in načinu delovanja**. Prav ta različnost lahko otroku zabriše jasno orientacijo o naših pričakovanjih, zaradi česar lahko pri njem nastopijo nepredvidene težave.« (Vonta 1995, str. 66) Naloga odraslih je, da poskrbimo, da otroci postopno prehajajo od učenja skozi igro k šolskemu načinu učenja.

Menim, da se je skrb šole za kakovost in učinkovitost usmerila v povečanje zahtev do otrok. V večini prvih

razredov je prevladalo formalno učenje z metodami dela, značilnimi za šolo. Razvojna psihologinja Mateja Hudoklin iz ljubljanskega Svetovalnega centra pravi: »Po mojih izkušnjah se od šestletnikov večkrat pričakuje stvari, ki jim enostavno niso kos - ker pač razvojno niso zreli. Nekateri učitelji so načine poučevanja, zahteve in pričakovanja, ki so jih imeli pri sedemletnikih, enostavno prenesli na leto mlajše otroke.« (Zgornik 2014) Iz razredov je izginila igra. Razvojni psiholog z Univerze v Cambridgeu dr. David Whitebread se zavzema za vstop otrok v šolo s sedmimi leti, da se otrokom podaljša predšolsko obdobje, za katerega je značilno učenje preko igre. **»Igra ima namreč ogromno vlogo v razvoju otrokove samoregulacije čustev in pozornosti, ta pa najbolje napoveduje poznejši šolski uspeh.«** (Zgornik 2014)

Ob tem razmišljanju se zavemo nevarnosti, da bi se pritiski, zahteve in pričakovanja šole prenašali tudi v vrtec, ki naj bi »pripravil« otroke na šolo. V sodelovanju s Pedagoškim inštitutom smo uzavestili stališče, da skrb za umirjen in mehak prehod otrok iz vrtca v šolo ne pomeni, da se vrtec v letu pred odhodom otrok prilagaja zahtevam prvega razreda. Pomeni ustvarjanje pogojev na obeh straneh (v vrtcu in šoli), da otrok s čim manj stresa preide iz enega učnega okolja v drugega, ter ustvarjanje razmer, v katerih sta omogočena razvoj in učenje pet- oziroma šestletnikov. Obe instituciji sta samostojni in imata svoje specifične naloge, pomembno pa je, da se med seboj povezujeta in s tem omogočata umirjeno prehajanje otroka in družine med različnimi učnimi konteksti. Institucije se morajo prilagajati posamezniku in ne obratno. Otrokove pripravljenosti na šolo ne določa njegova kronološka starost, marveč njegova razvojna zrelost. Zato je potrebno, da **»instituci-**

Skrb za umirjen in mehak prehod otrok iz vrtca v šolo pomeni ustvarjanje pogojev na obeh straneh (v vrtcu in šoli), da otrok s čim manj stresa preide iz enega učnega okolja v drugega, ter ustvarjanje razmer, v katerih sta omogočena razvoj in učenje pet- oziroma šestletnikov.

cije (vrtec in šola) prilagajajo vsebine, načine, metode dela in organizacijo vzgojno-izobraževalnega procesa otrokovim zmožnostim in posebnostim v tem obdobju in mu na ta način pomagajo, da dejavno in tvorno razvije svoje potenciale. Gre za dva vidika kontinuitete, ki sta med seboj tesno povezana in odvisna. Z vidika otroka poteka razvojna kontinuiteta, z vidika institucij (vrtca, šole) pa kontinuiteta delovanja.« (Vonta 1996) V nadaljevanju članka bom predstavila, kako smo v sodelovanju vzgojiteljev, učiteljev, svetovalnih delavcev >

in ravnateljic začeli iskati načine zbliževanja in sodelovanja.

Ugotavljanje izhodiščnega stanja

Ko smo sprejeli izziv, da izboljšamo naša prizadevanja za umirjen prehod otrok med institucijami, smo pri-

pravili anketo za oceno trenutnega stanja. Anketo smo poslali po e-pošti učiteljicam prvih razredov na petih osnovnih šolah in vzgojiteljem v oddelkih najstarejših otrok v vrtcu ter svetovalnim delavkam vseh ustanov. Odgovorilo je 11 delavcev šole in 8 delavcev vrtca.

V nadaljevanju predstavljamo rezultate.

1. Katere dejavnosti za otroke organizirate na vaši šoli/v vrtcu z namenom zagotavljanja mehkega prehoda otrok iz vrtca v šolo?

Odgovori delavcev šole	Odgovori delavcev vrtca
Otroci iz vrtca 2 uri prisostvujejo pouku v učilnici in telovadnici na poligonu v telovadnici. Otroci jim predstavijo, kaj se učijo pri posameznem predmetu.	Dopoldanski obisk in predstavitev dejavnosti v šoli, srečanje učiteljic prvih razredov in vzgojiteljic
Otroci iz vrtca si ogledajo dramsko predstavo prvošolcev in delajo v delavnicah (vsebina vezana na predstavo).	Druženje s šolarji, obisk šole, pogovor o šoli
Druženje otrok iz bližnjega vrtca z učenci 1. razreda.	
Obisk šole, eno dopoldne preživijo na šoli.	Dejavnosti: zvezek, didaktični listi, spretnosti, samostojnost ...
Dve delavnici v letu pred vstopom v šolo v popoldanskem času	Socialne igre, dejavnosti za razvoj otroka na vseh področjih (predvsem grafomotorika), sistem NTC, zgodbe, pesmi ...
Motivacijske delavnice, obisk šole, oddelkov, prireditev ...	Uporaba zvezka, ABC-igralnice, uporaba Cici zvezka Vaje za razvijanje slušnega in fonološkega zavedanja, kotiček šola za igranje vlog, spodbujanje samostojnosti, domače naloge (prinašanje materiala)
Predstava na prvi šolski dan, prijeten program	Zgodnje opismenjevanje, razvoj socializacije, govorne igre, navajanje na razvoj higienskih navad
Prvi dan jih sprejmejo učenci višjih razredov in jih pospremijo v razred.	
Presenečenje na prvi šolski dan; v prvih dneh pa tolažba, ljubkovanje, veliko pozitivnih zapisov v zvezek, sprostitev dejavnosti, igre spoznavanja	

2. Katere dejavnosti za starše organizirate na vaši šoli/v vrtcu z namenom zagotavljanja mehkega prehoda otrok iz vrtca v šolo?

Odgovori delavcev šole	Odgovori delavcev šole
Roditeljski sestanek (predstavitve šole, delovnega dne v prvem razredu in predmetnika, šolske potrebe, priprava otroka na šolo) Svetovalna delavka staršem spregovori o pripravi otroka na šolo.	Za starše razen pogovornih ur zaenkrat nič, bi bilo pa zelo priporočljivo
Individualni pogovori	Opazovanje otrok in posredovanje opazovanj staršem
Tri srečanja (dve pred vpisom in eno ob vpisu)	Obvestilo za starše na oglasni deski in na spletni strani vrtca

Odgovori delavcev šole	Odgovori delavcev šole
Roditeljski sestanek za starše novincev	
Trije roditeljski sestanki pred vstopom v šolo in individualni pogovori	
Vpisni postopek februarja, roditeljski sestanek junija	
Prireditev na prvi šolski dan in informativni sestanek	
Možnost, da otroka pospremi v garderobo in ne le do vhoda	

3. Katere dejavnosti organizirate v sodelovanju vrtca in šole z namenom zagotavljanja mehkega prehoda otrok iz vrtca v šolo?

Odgovori delavcev šole	Odgovori delavcev vrtca
Obisk otrok iz vrtca; predstavimo jim razred in delo v prvem razredu.	Obisk šole, srečanje z učitelji
Sodelovanje v strokovnih skupinah	Obisk šole, pogovor s svetovalno delavko, delavnice za otroke
Šolska svetovalna delavka obišče enote vrtca, v katerih so bodoči prvošolci.	Obisk in ogled najbližje šole, ogled nastopa sedanjih prvošolcev, ogled učilnice in druženje s prvošolci
Spoznavni dan bodočih prvošolcev na šoli, ti imajo dejavnosti na šoli.	Druženje s šolarji, obisk šole, obisk delavnic
Prvošolci gredo na obisk v vrtec, otroci iz vrtca pridejo v šolo.	Obisk bodočih prvošolcev v šoli
Sestanek z vzgojiteljicami – neformalna srečanja	Srečanje učiteljic in vzgojiteljic
Obisk otrok v šolski knjižnici, telovadnici, ogled lutkovne predstave, ki jo pripravijo učenci šole	
Otroke iz vrtca povabimo na glasbeno urico.	
Občasni aktiv vzgojiteljic iz vrtca in učiteljic prvega triletja	

V odgovorih na prva tri vprašanja se je potrdilo naše predvidevanje, da šola organizira precej več dejavnosti kot vrtec. To je zlasti očitno na področju dejavnosti za starše. Strokovni delavci vrtca svojo vlogo vidijo predvsem v skrbi za razvoj otrok na vseh področjih. V vrtcu prevladuje stališče, da je najbolj pomembno zagotavljanje kontinuitete v skrbi za otrokov razvoj, nekaj navedb (uporaba zvezka, delovni zvezek, domača naloga) pa se nanaša tudi na postopno navajanje na šolske metode, vsebine in oblike dela.

Šole skušajo poskrbeti za mehak prehod predvsem tako, da omogočijo spoznavanje šolskih prostorov in

poteka pouka otrokom, ki si s tem ustvarjajo realno predstav o šoli. Samo en odgovor se nanaša na zagotavljanje občutka varnosti in sprejetosti otrok ob vstopu v šolo. Izvedeli smo, da šole organizirajo veliko različnih dejavnosti za mehak prehod otrok tako za starše kot za otroke. V sodelovanju z vrtcem ponekod že tečejo obiski otrok v osnovni šoli: šola povabi otroke v telovadnico, knjižnico, otroci prisostvujejo pouku, pogledajo si dramsko predstavo na šoli, spoznavni dan bodočih prvošolcev, obisk prvošolcev v vrtcu ipd.

>

4. Kako načrtujete dejavnosti za mehak prehod otrok iz vrtca v šolo in v katere dokumente jih vključujete?

Dokument/način	VRTEC				ŠOLA		
	Podrobno	Navedemo	Ne vključimo		Podrobno	Navedemo	Ne vključimo
LDN ustanove	1	5	1		3	6	1
LDN enote	1	4	1				
Načrt aktiva	2	3	1			6	4
LDN svetovalne službe		1			4	5	1
LDN oddelka	3	2	1			8	2
SKUPAJ	7	15	4		7	25	8

5. Ali se pri načrtovanju dejavnosti povežete z vrtcem/šolo z namenom, da se uskladite?

ODGOVOR		VRTEC		ŠOLA
DA		1		7
NE		3		1
DRUGO		2		2
Navedbe pod drugo:		Samo po e-pošti Šola posreduje smernice, po katerih se ravnamo. Šola uskladi dejavnosti med skupinami vrtca in posreduje datume. Da, dogovorimo se za ustrezen termin, včasih se tudi spontano srečamo. Med letom se informiramo po e-pošti.		Po e-pošti

6. S kom na šoli/v vrtcu se povežete?

ODGOVOR	VRTEC		ŠOLA
Vzgojitelj	2		6
Učitelj	4		
Pomočnik vzgojitelja			2
Svetovalni delavec	3		5

Z naslednjimi tremi vprašanji smo skušali pridobiti podatke o tem, kako poteka načrtovanje dejavnosti za harmoničen prehod otrok. Šole v večji meri kot vrtec podrobno načrtujejo dejavnosti v letnih delovnih načrtih šole, svetovalne delavke in oddelka. Zanimiva je neskladnost v odgovorih na vprašanje o povezovanju med šolo in vrtcem: v vrtcu navajajo, da se pri načrtovanju dejavnosti ne povezujejo s šolo, medtem ko v šoli navajajo, da se povežejo z vrtcem. Razlika v odgo-

vorih lahko izhaja iz ne dovolj natančnega vprašanja ali pa iz razlik v razumevanju načrtovanja. Predvidoma je manj sodelovanja pri načrtovanju in več pri izvajanju dejavnosti. Medsebojno sodelovanje se pojavlja tudi v neformalnih socialnih mrežah: strokovni delavci izkoristijo osebna znanstva in naključna srečanja, dejavnosti potekajo zaradi osebne zavzetosti posameznikov. Povezovanje poteka tako med učitelji in vzgojitelji kot tudi s svetovalno službo.

7. Katere dejavnosti naj opravlja svetovalna delavka vrtca za zagotavljanje mehkega prehoda otrok iz vrtca v šolo? Na to vprašanje so odgovarjali le anketirani v vrtcu. Njihovi odgovori so:

- Pomaga pri vzpostavitvi povezave s šolo, dogovor glede sodelovanja in vključitev v letni delovni načrt vrtca, priprava delovnega srečanja učiteljev in vzgojiteljev prvih razredov ter vzgojiteljev v oddelkih 5-6 let (3 podobni odgovori).
- Organizacija povezave med vrtcem, šolo in starši
- Menim, da je to zelo dobra ideja, saj na tem področju ni (razen obiska šole) nobenih dejavnosti. Zato bi bilo priporočljivo organizirati dejavnosti za starše in otroke, da se seznanijo s preходом v šolo.
- Pogovor s starši (roditeljski sestanek)
- Delavnice s starši in otroki ter učiteljicami prvih razredov
- Upošteva mnenja vzgojiteljev v vrtcu in učiteljev v prvem razredu - v čem vidijo težave in jih skuša odpraviti, strokovno opredeljuje morebitne probleme.
- Pomoč pri prepoznavanju otrok, ki bi potrebovali odlog vstopa v šolo

Vzgojiteljice so največkrat navajale, da vidijo vlogo svetovalne delavke v tem, da ta na institucionalni ravni vzpostavlja stik in organizira delovna srečanja delavcev obeh ustanov. Vidijo jo tudi v vlogi strokovnjaka, ki pomaga prepoznavati otroke, ki še niso pripravljeni na šolo, in tudi na področju dela s starši.

Dejavnosti za povezovanje vrtca s šolami

V anketi so anketiranci predlagali, naj se vzgojitelji in učitelji srečajo na skupnih srečanjih. Predlog se nam je zdel smiseln, ker skupna srečanja prinašajo možnosti za zbliževanje institucij: spoznavanje dela in težav druge ustanove, razprava o načinih dela, ki so primerni za otroke v določenem razvojnem obdobju, spoznavanje dela drugega večja spoštovanje njegovega dela, načrtovanje skupnega izobraževanja. Boljši odnosi in dobra komunikacija naj bi privedli do zbliževanja vrtca in šole v pristopih do otrok, kar bi omogočilo kontinuiteto tako na področju zagotavljanja otrokovega razvoja kot metod, oblik in organizacije dela.

Na podlagi izraženih pobud in predlogov smo pripravili srečanje za vzgojitelje in učitelje. Enote Vrtca Pedenped Novo mesto delujejo na osmih lokacijah, zato otroci odhajajo na vse osnovne šole v Novem mestu. Iz tega razloga smo na srečanje, ki je bilo marca 2016, povabili delavce prvih razredov, svetovalne delavke in ravnateljice petih osnovnih šol ter delavce vrtca. Na srečanju smo prikazali rezultate ankete ter predstavi-

li delo vzgojitelja v vrtcu in učitelja v prvem razredu. Udeležba na srečanju je presenetila vse (sedeminpetdeset udeležencev, med njimi tudi tri ravnateljice). Čutili smo, da je potreba po dialogu velika.

Na predlog prisotnih na srečanju smo aprila organizirali drugo srečanje učiteljev in vzgojiteljev, na katerem smo identificirali težave otrok (v prvem razredu) težave učiteljic in vzgojiteljic pri delu ter oblikovali predloge za nadaljnje delo. Ker je bila udeležba na srečanju še vedno velika (triatrideset delavcev), smo načrtovali delo v skupinah. Prisotni so s svojim vedenjem pokazali, da želijo skupinski pogovor. V dialogu so izpostavljali težave pri otrocih v šoli, in med vrsticami je bilo mogoče razbrati, da vrtec ne stori vsega za pripravo otrok na šolo. V evalvaciji srečanja smo v pogovoru s psihologinjo ugotavljali, da med delavci obeh institucij še ni dovolj medsebojnega zaupanja. Prav tako smo sklenili, da ne bomo vodili dialoga med institucijami na pojmovanju kontinuitete, kot je bila razumljena v šestdesetih in sedemdesetih letih preteklega stoletja: »To pomeni, da bi morale težišče problemskega razmišljanja preseči vprašanja, katera institucija naj bi se prilagajala drugi, in ne prenašati krivde druga na drugo.« (Vonta 1996, str. 114)

Glede na dogovor smo pripravili še srečanje svetovalnih delavk, ki so pripravile osnutek načrta nadaljnjega sodelovanja, in srečanje ravnateljic. Srečanja z ravnateljicami sta se udeležili tudi dve predstavnici Pedagoškega inštituta. V skupni razpravi so prevladala naslednja izhodišča nadaljnjih prizadevanj za mehak prehod otrok iz vrtca v šolo:

- Učiteljice je treba opremiti s strategijami za delo s šestletniki.
- Vzgojiteljice je treba opremiti s strategijami za delo, ki zagotavljajo čim boljši možni razvoj otrok na vseh področjih.
- Kontinuirano delo v obliki večkratnega srečevanja delavcev vrtcev in šol, z občasno zunanjo podporo, prinaša izboljšave pedagoške prakse na področju mehkega prehoda otrok v šolo.
- Delo z učitelji in vzgojitelji naj poteka na konkretni ravni (izmenjava primerov didaktičnega gradiva, rešitve v praksi ipd.).
- Pozitivne rezultate prinaša tudi razprava med delavci ustanov, ki lahko na podlagi razčiščenih dilem pred starši nastopajo enotno, zagovarjajo enotno mnenje in vzbuja zaupanje.
- Strokovni delavci vrtcev in šol se v delo na področju mehkega prehoda otrok v šolo vključijo prostovoljno, v spreminjanje utečene prakse se jih ne sili.
- Starše je treba podpreti, da bodo pridobili zaupanje v učitelje in šolo ter se razbremenili strahov pred neuspehom otrok.
- Za zunanjo podporo in strokovno sodelovanje se šole in vrtec povežejo s Pedagoškim inštitutom. >

Ob koncu šolskega leta smo bili zadovoljni, da smo vzpostavili sodelovanje med vrtcem in šolami. Imeli pa smo tudi izhodišča za nadaljnje delo.

Načrt delovanja v prihodnosti

1. Cilji

Namen povezovanja vrtcev in šol je **zagotavljati kontinuiteto** v vzgojno-izobraževalnem procesu na prehodu otrok iz ene v drugo institucijo. S sodelovanjem **želimo zblížati** vsebine, načine in metode dela ter organizacijo

Z zagotavljanjem kontinuitete v vzgojno-izobraževalnem procesu bi ustvarjali pogoje, v katerih otroci lahko dejavno razvijajo svoje zmožnosti in umirjeno preidejo iz vrtca v šolo.

procesa v zadnjem obdobju bivanja otrok v vrtcu in v prvih mesecih šolanja. Otroci se v tej **starosti učijo na enak način**, ne glede na to, v katero ustanovo so vključeni. Z zagotavljanjem kontinuitete v vzgojno-izobraževalnem procesu bi ustvarjali pogoje, v katerih otroci lahko **dejavno razvijajo svoje zmožnosti in umirjeno preidejo iz vrtca v šolo**. V delo želimo **aktivno vključiti tudi starše**.

2. Predvidene dejavnosti

- Sodelovanje v obliki delovnega srečanja enkrat letno (predstavitve dela ali tematika po dogovoru)
- Skupno izobraževanje enkrat letno (tematika s področja, ki povezuje obe ustanovi)
- 30. avgusta 2016 so se srečali učiteljice prvih razredov in vzgojitelji v oddelkih najstarejših otrok in pripravili operativni načrt sodelovanja za šolsko leto 2016/17.
- Znotraj vrtca stečejo prizadevanja za uravnoteženo delo v vseh enotah v oddelkih 5-6.

Srečanje učiteljev in vzgojiteljev, ki je bilo konec avgusta, je že za nami. Učitelji in vzgojitelji so se spoznali in navezali medsebojne stike. Delo smo organizirali po skupinah, v katerih so sodelovale bližnje enote vrtca in šola. Vsaka skupina, v kateri so bile posamezna šola in bližnje enote vrtca, je pripravila načrte medsebojnega sodelovanja za šolsko leto 2016/17. Načrte smo vnesli v letni delovni načrt vrtca. Tako smo dosegli enega izmed postavljenih ciljev, da ustanove usklajeno načrtujemo dejavnosti za mehak prehod otrok iz ene v drugo ustanovo. Sodelovanje je razvidno iz letnega delovnega načrta vrtca.

V naših druženjih smo poskušali preseči razmišljanje o iskanju krivcev za težave otrok v šoli. Namesto iskan-

ja krivde v drugem smo iskali možnosti za zblíževanje našega dela. V ta namen bomo še naprej organizirali srečanja, na katerih bomo razpravljali o vsebinah, ki so skupne vsem, in organizirali skupna izobraževanja, na katerih bomo dobili odgovore na naša vprašanja. Le v spreminjanju sebe in svojega ravnanja vidimo možnosti za spremembe.

Vloga svetovalne delavke

Programske smernice za svetovalno delo v vrtcu navaajo, da je temeljni cilj svetovalne službe v vrtcu sodelovati pri vzpostavljanju in vzdrževanju pogojev za optimalni razvoj vsakega otroka v vrtcu, zato njeno delo med drugim temelji na posebni skrbi pri prehodu otroka iz vrtca v šolo. Tudi na področju dela z otroki navaajo, da svetovalno delo zajema tudi pomoč otrokom pri prehodu v šolo. Pri tem svetovalni delavec potrebuje podporo ravnatelja.

Svetovalno delo daje mnogo prostora pobudam in ustvarjalnosti posameznika, ki zaseda to delovno mesto. Žal posameznik ne more postoriti vsega, kar bi želel. V sklopu vseh nalog si tako vzamem čas za tisto, kar je v nekem obdobju najbolj nujno. Ko zaznam določeno temo kot aktualno, jo problematiziram znotraj organizacije, da raziščemo trenutno stanje. Dobro je, če najdem usmeritve za delo v strokovni literaturi ali v stikih z zunanjimi ustanovami in kolegi ter s tem pridobim širši pogled. V tej fazi se o tematiki pogovorim z ravnateljico in sodelavci. Napravimo akcijski načrt, v katerem prevzamem naloge, ki naj jih opravlja svetovalni delavec. Nekaj dejavnosti so mi predlagali tudi sodelavci (odgovori na vprašanje 7).

Sklep

V sodelovanju vrtcev in šol želimo doseči kontinuiteto:

- z vidika pedagoške prakse (uporabljamo načine dela, značilne za zgodnje učenje, igro),
- z vidika razvoja otrok.

Prizadevati si moramo, da vrtec in šola zagotavljata otrokom njim ustrezen način učenja, ne glede na to, v katero ustanovo so vključeni. Na srečanju ravnateljic je bila izražena ideja, da bi vzgojiteljice ponovno prehajale iz vrtca v šolo skupaj z otroki in se nato ponovno vrnile v vrtec. V raziskavi, ki jo je izvedla Tatjana Vonta, se je takšen model pokazal kot najbolj uspešen za zagotavljanje umirjenega prehoda otrok. To je vsekakor izziv, ki bi potreboval za realizacijo podporo ustanov na državni ravni.

Nekaj korakov na poti k ciljem lahko naredimo sami, a daleč ne bomo prišli. Ko delaš v vzgojno-izobraževalni ustanovi, te delo preplavi. Težko si vzamemo čas za proučevanje strokovne literature in spremljanje dognanj drugod po svetu. Zato čutimo potrebo, da se v te procese vključijo tudi druge ustanove, ki nas lahko podprejo pri tem. Potrebujemo pomoč in sodelovanje razvojnih ustanov pri prenosu teorije v prakso. Ob tem pa naletimo na vprašanje njihove motiviranosti (saj razvojne cilje izbira-

jo po svojih merilih) in vprašanje sredstev. Tako pomembna področja, kot je prehod iz vrtca v šolo, ne bi smela biti prepuščena stihiji, spletu naključnih okoliš-

Programske smernice za svetovalno delo v vrtcu navajajo, da je temeljni cilj svetovalne službe v vrtcu sodelovati pri vzpostavljanju in vzdrževanju pogojev za optimalni razvoj vsakega otroka v vrtcu.

čin ali le prizadevnosti posebej motiviranih posameznikov. <

Literatura

1. Kaltenekar, T. (2008). Svetovalne potrebe staršev pri vstopu šestletnikov v šolo. *Sodobna pedagogika* 2, str. 142-157.
2. Ruzzier, I. (2014). Priprava otrok na prehod iz družine v vrtec in iz vrtca v šolo. Diplomsko delo. Koper: Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta.
3. Vonta, T. (1997). Zagotavljanje kontinuitete v vzgojno-izobraževalnem procesu na prehodu iz vrtca v šolo. V: Janko, V., Prešern, T., Puš Seme, S. (ur.), *Profesionalnost v vrtcu*. Ljubljana: Skupnost vzgojno-izobraževalnih zavodov Slovenije, str. 113-121.
4. Vonta, T. (1996). Otrok na prehodu iz vrtca v šolo. V: *Problemi in rešitve zgodnjega všolanja otrok*. Ljubljana: Pedagoški inštitut, str. 65-84.
5. Zgonik, S. (2014). Nezreli za šolo. *Mladina*, 28, <http://www.mladina.si/158395/nezreli-za-solo/>.
6. Programske smernice. Svetovalna služba v vrtcu. (1999, 2008). Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.